

Simon Burton, *A History of Spain*, New York: Palgrave Macmillan 2009.

Od pewnego czasu możemy obserwować wzrost zainteresowania Hiszpanią oraz krajami języka hiszpańskiego w Polsce. Fakt ten ma wiele przyczyn: intensyfikacja kontaktów w obszarze polityki, gospodarki, kultury i nauki, współpraca instytucji, wyjazdy uczonych, turystyka. W okresie polskich przemian ustrojowych po 1989 r. często przywoływany był przykład Hiszpanii jako państwa, w którym udało się dokonać pokojowej transformacji i przejścia od rządów autorytarnych do demokracji. Nic więc dziwnego, że dużym powodzeniem cieszą się również publikacje poświęcone historii i kulturze Hiszpanii. Również polska historiografia w ostatnich dwóch dekadach nadrabia istniejące zaległości. Ukazują się kolejne studia i monografie poświęcone relacjom polsko-hiszpańskim, a polscy badacze sięgają także po problematykę *stricto* hiszpańską.

Przeszłość Hiszpanii jako ważny komponent historii powszechnej (zwłaszcza epoki nowożytnej) wchodzi w program nauczania i studiów z zakresu historii oraz innych dyscyplin humanistycznych. Na rynku polskim, pomijając mniej znaczące ujęcia, funkcjonują dwa podręczniki akademickie prezentujące dzieje Hiszpanii od najdawniejszych po czasy współczesne. Mam tu na myśli *Historię Hiszpanii* pióra Tadeusza Miłkowskiego i Pawła Machcewicza (trzy wydania) oraz *Historię Hiszpanii* napisaną przez autorów hiszpańskich, przetłumaczoną na język polski i wydaną w 1997 r. Oba podręczniki mają swoje zalety, jak i wady (pisałem o nich w recenzji opublikowanej na łamach „Estudios Hispánicos”). Nie ulega natomiast wątpliwości, że zarówno studenci, uczniowie, jak i badacze, ale również miłośnicy dziejów Hiszpanii chętnie przyjęliby kolejny wykład dziejów tego bliskiego nam pod wieloma względami kraju.

Taką rolę może spełnić niewątpliwie książka Simona Burtona. Burton, profesor historii Hiszpanii na Uniwersytecie w Exeter, to jeden z najwybitniejszych znawców dziejów tego kraju, zwłaszcza okresu średniowiecza. Jest autorem licznych publikacji poświęconych królestwu Kastylii i Leonu, arystokracji kastylijskiej, chrześcijaństwu na Półwyspie Iberyjskim.

Praca Burtona ujmuje w syntetycznej formie całość dziejów Hiszpanii w kontekście – co jest naturalne ze względu na jej związki z innymi kontynentami – historii Europy i świata. Charakteryzuje się oryginalną koncepcją i wizją procesów dziejowych zachodzących na Półwyspie Iberyjskim. Konstrukcja książki ma charakter chronologiczno-problemowy. Autor ujmuje dzieje Hiszpanii w siedmiu wielkich epokach czasowych: prehistoria (do roku 711), okres dominacji muzułmańskiej (do roku 1000), epokę triumfującej *reconquisty* (do 1474 r.), epokę uniwersalnej monarchii Królów Katolickich i Habsburgów, rządy Burbonów – oświeceniowych despotów (do 1833 r.), okres liberalizmu i reakcji (do 1931 r.) oraz czasy współczesne (kończy na

wyborach parlamentarnych roku 2008). Charakterystyczne jest to, że w odróżnieniu od innych autorów, periodyzując dzieje Hiszpanii, jako cezury czasowe podaje Burton konkretne daty roczne. Skupia się on przede wszystkim na historii politycznej i społecznej, mniej miejsca poświęca natomiast hiszpańskiej kulturze.

Oceniając walory książki, warto zwrócić uwagę na następujące aspekty: syntetyczność ujęcia podstawowych problemów historii Hiszpanii; odniesienie do aktualnego stanu badań, dyskusja z istniejącą literaturą przedmiotu; klarowność stylu wypowiedzi i przejrzystość narracji; cytowanie tekstów źródłowych; indeks nazwisk i nazw geograficznych, słownik pojęć i chronologia najważniejszych wydarzeń ułatwiające posługiwanie się podręcznikiem w trakcie lektury; obecność mapek tematycznych.

Niewątpliwą zaletą książki Burтона jest obiektywizm w podejściu do skomplikowanych problemów związanych z dziejami Hiszpanii, zwłaszcza z trudnym wiekiem XX (Druga Republika, wojna domowa (1936-1939), rządy generała Franco, okres transformacji po 1975 roku).

Oczywiście, jak każde ujęcie syntetyczne, również i to nie jest wolne od pewnych problemów. Charakterystyczne jest na przykład to, że autor właściwie nie korzysta (nie odwołuje się) z historiografii hiszpańskiej, bazując prawie wyłącznie na publikacjach w języku angielskim (na anglojęzycznych historykach). Za mało miejsca poświęca, moim zdaniem, na podkreślenie dziejowej misji Hiszpanii oraz jej wkładu w rozwój europejskiej cywilizacji i światowej kultury.

Podsumowując chciałbym podkreślić, że książka Simona Burтона może stanowić podstawę do dalszych studiów nad dziejami Hiszpanii i jej miejscem w Europie i świecie.

*Dr hab. Cezary Taracha, prof. KUL
Katedra Historii i Kultury
Krajów Języka Hiszpańskiego KUL*

Scientia et Fidelitate. Księga Pamiątkowa Ewy i Czesława Deptułów Profesorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, red. Tomasz Panfil, Lublin: Wydawnictwo KUL 2010, ss. 970.

Nakładem Wydawnictwa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II ukazał się tom, którego głównym założeniem było ofiarowanie studiów wybitnym uczonym oraz wykładowcom – Ewie i Czesławowi Deptułom. Księga Pamiątkowa jest wyrazem naszej wdzięczności za świadectwo naukowej wierności, rzetelności i sumienności, które nam przekazał profesor Czesław Deptuła i świętej pamięci Ewa Jabłońska-Deptuła.

Księga Pamiątkowa *Scientia et Fidelitate* jest dowodem wdzięczności dla ich osiągnięć intelektualnych, a także dla ich cnót moralnych i obywatelskich. Chcemy